

Kovács Sándor (közlő)

Adalékok Balázs Ferenc fegyelmi kivizsgálásához

Balázs Ferenc mészköi lelkész ellen 1934-ben Gálffy Zsigmond¹ interpellációja nyomán kivizsgálást kezdeményezett az Egyházi Képviselő Tanács. Az okot a *Kévekötés* című lapban megjelent rövid írás szolgáltatta, amelyben istenfelfogásáról fogalmazott meg markáns véleményt. A Lőrinczy Dénes² esperes által lefolytatott vizsgálat anyaga valahol lappang, ismeretlen az is, hogy mi volt a teológiai tanárok véleménye Balázs felfogásáról. Ő utolsó művében, *Az új ember vallásában* így emlékezett a történetekre:

„Az eretnek-vadászó bizottság, az egyház uralkodó hatalmasságai által megbízott három teológiai tanár talán nem is tehetett egyebet, fölényes, lekicsinylő rangon tett semmivé: hiszen ennek a fiatalembernek rendszeresen kifejtett elmélete nincsen is, csak egyes ötleteket vet föl, kár az ilyenekkel az emberek nyugalomát megzavarni.”

Az incidensről Boros György püspök így emlékezett meg naplójában: „Világi embereink megsokallták az ifjú papok szertelenkedéseit, s Puksa³ tanácsos magyarázatot kért a püspöktől a *Kévekötés*ben a fiatalok védelmére írt, de a püspökkel szemben tiszteletlen hangon írt cikk miatt. A szerző szerkesztő Fikker János⁴ személyesen bocsánatot kért. Nem sejtette, hogy cikke sértő is lehet. Balázs Ferenc cikke miatt, amely az istenhit ellen tüntet, Gálffy Zsigmond igazgató

¹ GÁLFY Zsigmond (1886–1958) klasszika-filológus, a kolozsvári Unitárius Kollégium igazgatója.

² LŐRINCZY Dénes (1868–1936) tordai esperes-lelkész, a Torda városi Magyar Párt elnöke.

³ PUKSA Endre (1881–1946) a jószágfelügyelőség elnöke, Boros György püspök veje.

⁴ FIKKER János (1907–1968) kövendi lelkész, szövetkezetszervező, a *Kévekötés* című lap főszerkesztője.

interpellált. A püspök megelőzte, mert a köri elnökség után kérdőre vonta. Igyekezett kimagyarázni magát. A püspökre van bízva, hogy oktassa ki. Az *Unitárius Egyházban* Nagy Lajos⁵ (Nos jegy alatt) egy rakás frázist halmoz össze a keresztúri felsőbb tagozat érdekében, de izgató és rendbontólag. A lelkészköri elnök és a szerkesztő, Útő Lajos⁶ terjedelmes írásban kaptak figyelmeztetést.”⁷

A Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárából a püspök által említett dokumentumok Balázs Ferencre vonatkozó részét kiemelték, csak a kísérő iratok maradtak eredeti helyükön. Az itt közölt dokumentumok tartalma nem világít rá Balázs Ferenc teológiájára, de hűségesen tükrözi a korszellemet. Bízunk benne, hogy a fegyelmi anyagának érdemi része csupán lappang és előbb-utóbb előkerül.

57-1934/U.P.

Nagyajta, 1934. január 12.

Főtisztelendő Püspök Afia!

Folyó hó 9-ről kelt szíves soraidot megkaptam, s némi megnyugvásomra szolgál, hogy az egyházunk életében fellépett nem szabadság, hanem szabadoság tekintetében intézkedések bevezetésének szükségét találod.

A Balázs Ferenc ellen tett egyházköri megbízást, s illetve az ottani eljárásbevezetést, ténymegállapítást és eljárás megindítási elrendelést helyesnek találom. Ha az az afia nem alkalmazkodik egyházi elveinkhez, akkor fegyelmileg is el kell mozdítanunk. Én a humanista elvek hirdetésének nem adok unitárius papi katedrát. Ezeknek szabad hirdetése szószékről tönkreteszi egyházunkot. Emlékezzünk a kálvinisták eljárására, a Zoványi-esetre.⁸ Ki közel se ment annyira, mégis befojtották. Bármennyire értékes lenne Balázs társadalmilag, lehetetlen azt a mi viszonyaink között eltérni, hogy egyházi felfogásaink, hitünk összevissza zavartassék. Annak idején György Jánosnak⁹ sem adtunk katedrát. Azt az utat kell követnünk.

⁵ NAGY Lajos (1881–?) székelykeresztúri rajztanár.

⁶ ÚTŐ Lajos (1885–1977) lelkész, egyházi író, lapszerkesztő, Székelykeresztúr köri esperes.

⁷ Boros György *unitárius püspök naplója 1926–1941*, szerk. Kovács Sándor, Molnár Lehel (Kolozsvár, 2001), 117.

⁸ ZOVÁNYI Jenő (1865–1958) református egyháztörténész, teológiai tanár. 1908-ban a Kálvin Jánosról írt bírálata miatt fegyelmi indult ellene.

⁹ dr. GYÖRGY János (1877–1929) teológiai tanár, szociológus, újságíró. A jogi doktorátus megszerzése után 1902-ben iratkozott be a teológiára. Angliában és Amerikában ta-

Nekem nincs az ellen kifogásom, hogy tudományos viták szabad gondolkodások kifejtése – a maga helyén tudományos folyóiratokban – a tudomány zárt körében – vitattassanak; de hogy úton-útfélen, s főleg fiatalságunk körében ily agitáció folyjon, azt megengedhetetlennek találom. Kérlek tehát, ne tanítónkkal vagy a feleségével törekedjél kerülő úton reá befolyást gyakorolni, hanem kövesd a szilárd közvetlen hivatalos utat.

A Fikker-féle dolgot nem találom közleményeddel elintéztnek. Én mint püspök nem cáfoló nyilatkozatot adnék be, hanem magam elébe idézném. Ő is hibás, hogy ilyen közleményt közread, s hibás, hogy veled hírlapilag oly módon vitába száll. Ez a fiát ma még elvesztettnek nem tekintem. Helyesebbnek tehát azt láttam volna, ha magad elébe idézed, megdorgálsz, egy bűnbánó nyilatkozatra őt kötelezed. Ha nem teszel fegyelmet ellene is. A püspöki tekintély magosabb, minthogy hírlapilag közleményezzen. E tekintélyt napjainkban fokozottabban kell védenünk.

Általánosságban két kérdés előtérbe nyomul, és pedig a teológiai nevelés és a külföldi, főleg amerikai kiküldések kérdése.

Azt látom, hogy teológiánkon nincs unitárius szellemű nevelés. Túl szabadok voltunk. Ezzel szemben pl. a reformátusok a másik véglet szerint nevelnek, s oly hitbuzgó ifjak kerülnek ki, kik az egyház védőfalát annyira erősítik, hogy már nem csak minket támadnak, hanem az erdélyi magyar lutheránusságot már elnyeléssel is fenyegetik. Ily módon kellene munkáljon a mi teológiánk is, ily módon munkáltak elődeink is.

Nagyon megfontolás alá kell vennünk azt a wilburi¹⁰ kérdést is, hogy nekünk előnyünk vagy hátrányunk van-e az eddigi módon folytatandó amerikai tanításban. Ha mi fiainkot továbbra is határozott utasítás és szakkijelölés nélkül küldözgetjük ki, hogy ott quod libet, tanulgassanak – akkor reánk nem előnyös. Ha egy szakbani kötött kiképzés kötött utasításával küldjük ki, akkor előnyös lehet. Kérlek, ezt a kérdést is beszéld meg a hozzáértőinkkel.

Kérlek, vedd revízió alá azt a gyakorlatodat is, hogy a megürült katedrákot mind csak fiatal lelkészekkel töltöd be. Nagyobb eklézsiákba már gyakorlattal

nult, a Harvardon szerzett szociológiai doktorátust. 1907-ben megbízták az újszövetségi és a társadalomtudományi tárgyakat tanításával. 1911-ben áttért a református vallásra és rövid ideig Bodonkúton református lelkészként szolgált. Erről az állásáról is lemondott, volt újságíró, ipari munkás, napszámos, végül Brazíliában halt meg.

¹⁰ Earl Morse WILBUR (1866–1956) amerikai unitárius lelkész, egyháztörténész, teológiai tanár, a Pacific Unitarian School for the Ministry alapítója és első elnöke. Balázs Ferenc az ő meghívására érkezett Berkeley-be.

bíró és szépen fejlődő idősebb papokat tanácsos elhelyezni. A fiatalok kezdjék a szükséggel, mely megfontolásra utal.

Szigorúan betartandó lenne az is, hogy segédpap egy egyházközségben egy éven túl nem maradhat. Akkor kicserélendők. Ezt tették a reformátusok, s így elejét vették annak, hogy az magának ott pártot teremtsen, s a pártoskodásra a kapukat nyitogassa.

És még több ilyen probléma van, melyekre komolyan figyelned tanácsos.

Ha magadot meghallgatások nélkül elhatározni nem akarsz, akkor rövidesen előkészítve a kérdéseket, tanácsos lenne esperesi értekezletet tartanod. Ha valahogy az útiköltségeket fedezni lehetne, akkor őket és a teológiai tanárokat összehívhatnád. Felügyelő gondnoki értekezletre is gondoltam, de ez még költségesebb lenne, pedig erre aligha van fedezet.

A Csifó¹¹ halála megdöbbenett. Felette váratlanul ért. Nagy úr maradtott utána. Betöltésére nem tudom, miként készülünk elő. Egyházjogászkodunk, ki nyomdokait kövesse, tudtom szerint nincs. Amennyire ismerem embereinket, talán a legújabbkorosabb Vári.¹² Nem tudom, mit szólna hozzá, hogy ezt a katedrát felcserélje. Ha jobb nem akad, tennie kellene. A gyakorlati tanszékre inkább akad emberünk, bár várakozásainknak megfelelőt megnevezni nem tudok. Ide minden esetre egy idősebb papot kellene alkalmazni. Gondolok Kovács Lajosra,¹³ Taar Gézára,¹⁴ Halmágyira¹⁵ vagy hasonlókra. Semmi esetre nem látom tanácsosnak egy gyakorlatlan ifjút odahelyezni. És semmi esetre se olyant, ki a dogmatikus felfogásaink és sok százados gyakorlatunktól indokolatlanul, ifjú heve alapján, eltér.

Nekünk nemcsak az egy Isten hite mellett kell szilárdan állanunk, hanem politikusoknak is kell lennünk. Nem szabad felednünk kisebbségi helyzetünköt. Ma az életfenntartásért kell élet-halál harcot vívnunk, és nem szabad dogmatikus ellentétek napirendre hurcolásával az őseinktől öröklötöket is elveszíténünk. Ezért felelősök lennénk Isten és emberek előtt.

Ezekben fejtegettem ki nézeteimet, s kérem, szíveskedjél azokat megfelelően mérlegelni.

Óhajlásodnak megfelelően közleményeidet visszazárom.

¹¹ CSIFÓ Salamon (1865–1934) lelkész, egyházi titkár, teológiai tanár.

¹² VÁRI Albert (1868–1953) lelkész, a gyakorlati teológia tanszék vezetője az 1930-as években, Ferenczy sógora.

¹³ id. KOVÁCS Lajos (1882–1942) brassói lelkész, lapszerkesztő, író.

¹⁴ TAAR Géza (1885–1969) unitárius lelkész, Kadácsban kezdte szolgálatát, 1914-től a nagyajtai egyházközségben szolgált.

¹⁵ HALMÁGYI János (1884–?) unitárius esperesről lehet szó.

Szíves köszöntéssel,
készséges híved

Ferenczy főgondnok

Kolozsvárt, 1934. január 16.
Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanács!

Püspöki kötelességemnek teszek eleget, midőn felhívom becses figyelmét azokra a belbékét zavaró hírlapi közleményekre, melyek újabban megjelentek lapjainkban.

Az *Unitárius Egyház*¹⁶ múlt (1933) évi 12. száma a vezető cikkben *A gondviselés* hatásos cím alatt ezeket írja: „minden gyarló emberi mesterkedés ellenére is, keresztúri főgimnáziumunk megkezdte a harmadik új tanévet is, kinszenvedésre ítéltetésének határnapja óta”.

„A homlokának tartott fegyvereket elsodorta a tanulni vágyó nép lelki őseréjének dinamikája.” Most már „ha visszapillantunk arra a koporsófaragó 1930. évi gyűlésre, önkéntelenül arra kell gondolnunk, hogy az a határozat elhamarkodott volt, hogy azt nem tisztán a józan mérlegelés, hanem a túlfűtött indulatok ereje emelte határozattá”. „A legközelebbi főtanácsi ülésen vissza kell állítani a régi fenntartási viszonyokat.”

Az idézett tételek közül az utolsó a Főtanács dolga, tehát ezt egyszerűen figyelmébe ajánlom az E. K. Tanácsnak.

A többi, s általában az egész cikk irányzata, hangneme izgatásra, az egyház belbékéje fölforgatására, a főtanácsi tagok judíciuma, igazságérzete és elfogulatlansága kétségbe vonására, s ezzel határozataink hitelessége csökkentésére irányul, s arra igen alkalmas. Az 1930. évi Főtanács határozatát kinszenvedésre ítélesnek minősíti.

E lapnak mindenik számában fordulnak elő olyan tételek, amelyek nem hatnak építőleg, hanem izgatók.

Az ilyen hangnak lehet tulajdonítani a köztisztelet meglazulását s az emberi szenvedélyek gyakori kitérését és a közérdek veszélyeztetését. (Példa: Szentmihály, Vargyas, Tordátfalva.)

¹⁶ *Unitárius Egyház* a Székelykeresztúr Vidéki Unitárius Lelkéször által havonként kiadott (1905–1944. augusztus) egyháztársadalmi és iskolai lap, 1941. szeptember 1-jétől *Székelykeresztúrköri Unitárius Egyház* címen jelent meg. 1926. február és 1939. június között Ütő Lajos székelykeresztúri lelkész volt a főszerkesztő.

A következő cikkben Kovács Lajos lelkész a Főtanácson elmondott beszédét ismétli meg, és igyekszik igazolni. Hogy építő volna, nem mondhatom, de a jogosnak látszó kritika elől kitérni nem akarok. Lelkész afiának a magam részéről az ide mellékelte levélben válaszoltam. (A. melléklet¹⁷)

A lap harmadik cikke, „Elszállt a fehér galamb a sziklatetőről”, szimbolikus fejtegetésnek látszik, de tényleg vádaskodás részint a belső emberek, de főleg a világiak ellen. Az egyház címerét ismertetve ezt írja: „az óvatosság gyűrűje (a kígyó) meglazult, és elszállt a fehér galamb a sziklatetőről. Üresen áll a szikla, odalett a béke.” Később így folytatja: „a tömeg szilárdan állott, s a székelység büszke volt vallására, a papok békét hirdettek és békében éltek, és a világi elem mint szerepet vivő elem, védőbástyaként állott az egyház mellett. Akkor ez az elem volt előljáró a munkában, útmutató a valláserkölcsei élet terén, s a papságot, amely a jelenihez hasonló anyagi helyzetben élt, mindenben segítette. Nem a paragrafusok görbül(t) vonalainak elkarcsúsítása volt fő céljuk fogalmazással és elfogalmazással, hanem a folytonos építés, az áldozatkészség.”

Az író szétomlóban látja a múltban szilárd egyházat, mert akkor a papok békében éltek, a világiak védőbástya voltak, ma „a paragrafusok görbült vonalainak elkarcsúsította fogalmazás a főcélja. A papokra vonatkozó szavak bővebb magyarázatra szorulnak, de ennyiből is megállapítható a fegyelmi törvény 7. paragrafusának 9. pontjában kifejezett vétség: „az egyház belbékéjének veszélyeztetése vagy egyenetlenség, vizsály előidézése.”

Az idézett utolsó mondat minden valószínűség szerint az egyházi törvény revíziójánál követett eljárásnak nem annyira bírálata, mint kigúnyolása. Hogy erre céloz, s hogy a világi elem eljárását bírálja, kitetszik a cikk utolsó bekezdése eme szavaiból: „ha az új szervezeti törvénybe nem mosolyogva illesszük vissza nemesi címerünket.”

A lap ezt az eljárást és az ehhez hasonlókat egyházpolitikai programjának mondja, s ezzel halad ezután is előre.

A Méltóságos és Főtisztelendő Egyházi Képviselő Tanácsot arra kérem, hogy Ütő Lajos lelkészt, mint az *Unitárius Egyház* szerkesztőjét az idézett cikkért, melyek álnév alatt jelentek meg, vonja felelősségre, s Fegyelmi Törvényünk alapján vezesse be ellene, illetőleg az írók ellen az eljárást.

Méltóságos és Főtisztelendő Egyházi Képviselő Tanácsnak jelentem azt is, hogy a *Kévekötés* cím alatt megjelenő ifjúsági lapban Fikker János szerkesztő vette magának azt a szabadságot, hogy a püspököt egy nem hallott, s ha igen, rosszul hallott főtanácsai megjegyzésem miatt egy elég terjedelmes cikkben tárgyal-

¹⁷ Amint azt korábban is jeleztük, ez a melléklet is hiányzik.

ja. E kezdő papunkat ezúttal a lapjában kívántam figyelmeztetni az ide mellékelt cikkemben a tiszteletre és megfontoltságra.

Minthogy ugyanott Balázs Ferenc mészköi pap a keresztény vallás, s így tehát az unitárius vallás ellen tüntet az Amerikában hirdetett „humanismus” mint új vallás mellett, terjedelmes levélben felhívtam az esperesi és gondnoki köri hatóságunkat, hogy vonják kérdőre és küldjék be nyilatkozatát.

Ha egyházunk nem tudja megvédeni önmagát a belső ellenségekkel szemben, hogyan fogja kiállni a kívülről állandóan jövő támadásokat!

Alázatos szolgája

Boros György
püspök

207-1934. U.P.

Kolozsvár, 1934. február 23.

Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanács!

Puksa Endre egyh. tanácsos a fia 5/1934 E. K. T. jegyzőkönyvi szám alá 196 ikt./ interpellációt adott be a püspökhöz a februári gyűlésen. Válaszul azt a jelentést tettem, hogy a *Kévekötés* című ifjúsági lapban a Balázs Ferenc tollából megjelent cikk tartalmáról és intenciójáról az Aranyos-Torda köri elnökség útján felhívtuk (135/1934 U.P.) nyilatkozattételre. Az elnökség az ide mellékelt 1–6. kérdést intézte lelkész afiához, aki a 104. esp. sz. alatt felterjesztett „válaszokat” adta. (30 és 207-U.P.)¹⁸ Lelkész a fia jónak látta kiegészíteni a „válaszokat” a Székely Gyula úr levelével (278-1933/ 80/1933 sz. alatt Esperes afiához írt levelével. 1932. évben kiadott *Hittan* című füzetével és *Aranyosszék* című lapban 1933-ban *Isten* cím alatt megjelent közleményével (A túri gyűlésen elmondott beszéde gondolatmenete).

Ezeket az írásokat azért terjesztem a Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanács elébe, mert ezekből megítélhető Balázs Ferenc hitnézete.

Miután az Aranyos-Torda köri elnökség hitelvi szempontból nem mondott véleményt, hanem megfelelően összeállított bizottságra bízandónak vélte, felkértem Vári Albert dékán afiát, hogy elnöklete alatt dr. Varga Béla és Szent-Iványi Sándor¹⁹ afiával tanulmányozzák át az iratokat, az alapul szolgáló püspöki leve-

¹⁸ Mind a kérdések, mind a válaszok hiányoznak az iratcsomóból.

¹⁹ Hárman alkották a Balázs hitfelfogását vizsgáló bizottságot, az általuk megfogalmazott jegyzőkönyvből derülne ki, mit kifogásoltak a mészköi lelkész felfogásában.

leket és az interpellációt is figyelembe véve adjanak véleményt hitelvi szempontból.

Balázs Ferenc afiának pótlékképpen az E. K. Tanácshoz intézett két kérdését nem hagyhatom észrevétel nélkül. Anélkül, hogy további vonatkoztatást tennék Jézusra, Balázs afiával szemben a tanító mester, vagyis a főpásztor „szent haragja” hangján és annak nyomatékával éltem. Nekem Balázs Ferenc tanítványom volt, sőt talán annál is több, mert édes atya, mielőtt Erdélyből eltávozott, rám bízta ilyen szavakkal: lássátok, mit fogtok csinálni velem, az én tanácsom eddig nem sokat használt.”

A püspöknek most sokkal több oka van admoneálni az ifjakat, mint bármikor, mert most más fülek hallgatnak, és más szemek nyomoznak.

Ezzel kapcsolatban egyebet nem szólok, mert figyelembe veszem, hogy ifjú ember, sőt már látom is, hogy szerencsésen elindult azon az úton, amelyen látni óhajtom.

Szólnom kell a 2-ik pontba beleszórt fenyegető nyilatkozatról, amely arra a kérdésemre vonatkozik, hogy ilyen papot felszentelésre ajánlhat-e a püspök, s amely így folytatódik: „Ennek következménye vagy a főhatóság elleni bizalmatlanság növekedése lesz, vagy pedig a székelyszentmihályi, homoródszentpáli, vargyasi, sinfalvi esetekhez hasonló fölfordulás, amelyekért a felelősséget teljes mértékben a főhatóság kell, hogy viselje.”

Csodálkozom, hogy Balázs afia, aki olyan nagy önérzettel védi és bizonyítja eljárásai igazságát, erre a területre sodródott, mert ez azt mutatja, hogy nincsen tisztában a főhatóságnak az említett esetekben követett eljárásával, de még kevésbé azzal, hogy egyik, másik s harmadik esetben olyan „egyesek” tudtak felforgató munkát végezni, akik mindenik gyülekezetben, még a mészköiben is könnyen akadnak. Ha a főhatóság eljárása eredményét ismerné, tudná, hogy a még forrongó, három- s illetőleg négytagú gyülekezetet (Szentmihályi) kivéve mindenikben helyre állott a csend és rend, sőt a két nagyobb esetben a püspök olyan búbanatos elégtételt kapott, amilyenre nem volt elkészülve, mert arra nem is pályázott.

Ez a megjegyzésem azért kapcsolódott ide, amit a bevezető sorokban jeleztem, s ha már itt van, azt is hozzáfűzöm, hogy a Balázs Ferencek ne fenyegetessék a főhatóságot, hanem a hú tag jóakaratóval legyenek segítségére.

Ide mellékelem felkért teol. tanár afiai nyilatkozatát eredetiben. Ez különös figyelmet érdemel azért, mert Balázs Ferenc irataiból azt a következtetést vonja le, hogy nincsen tisztában önmagával, mert „önmagával is ellentétbe jut sokszor, némely állítását maga cáfolja meg.” Ezek után is fenntartom az Aranyos-Torda körü elnökséghez írt levelemnek ezt a tételét, vajon: „Balázs Ferenc lelkes afia

nem tesz-e több kárt, mint hasznot, és méltó-e arra, hogy a nagy tekintélyt nyújtó unitárius papi palást védelme alatt folytassa tovább megtévesztő és kétségen kívül káros munkásságát. Ilyennek minősítem a *Kévekötés*ben megjelent cikkét.”

A Méltóságos és Főtisztelendő Egyházi Képviselő Tanács belátására bízom a további intézkedést, azzal a tudósítással, hogy Balázs Ferencet hasonló szertelenkedései miatt már idéztem volt az elnöki tanács elébe kihallgatásra, és akkor mindenik tag kifejtette előtte javításra irányuló nézetét.

Alázatos szolgálója:
Boros György, püspök

Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanács

Tárgy: Püspök úr válsza Puksa Endre egyház tanácsos interpellációjára

sz. 415-1934. E.K.T.

(Levéltári sorszám: 168/1924 [így!])

Jegyzőkönyvi szám: 108-109

Ellátva 1934. márc. hó 8-án)

HATÁROZAT

E. K. Tanács Puksa Endre egyházi tanácsos afiának.

Balázs Ferenc mészköi lelkésznek a *Kévekötés* című ifjúsági lapban megjelent cikkeivel kapcsolatban az E. K. Tanács folyó évi január 25-én tartott ülésén beterjesztett interpellációjára,

1. tudomásul vette püspök úrnak ez ügyben tett 207-1934 sz. intézkedéseit, a Torda-Aranyos körüli vizsgálat eredményét, s a szakbizottságok ezzel kapcsolatos véleményét, s miután Balázs Ferenc ügyének fegyelmi úton való intézésére nem lát elég alapot, megkéri a püspök urat, hogy jóakarátulag, de szigorral figyelmeztesse Balázs Ferenc afiát, hogy jövőben több megfontolást és komolyságot tanúsítson nyilatkozataiban. Ajánlja figyelmébe, hogy a papi állással járó erkölcsi és egyházas kötelesség, hogy azokban a dolgokban, melyek hitünk tradíciójával szoros összefüggésben állnak, illő tisztelettel és tapintattal beszéljünk.

2. Az interpelláció másik részére nézve, mely a külföldön tartózkodó, továbbá még állást nem foglalt, de végzett papnövendékek felügyelete ügyében terjesztett elő, E. K. Tanács tudomásul vette püspök úr felvilágosítását, hogy a külföldön tartózkodó teológusokat felszólította tanulmányukról szóló jelentés megtételére. Egyúttal helyesléssel járult hozzá a püspök úr által ajánlott azon megoldáshoz, hogy a végzett, de állást nem foglalt, itthon tartózkodó papnövén-

dékeket szólítsa fel, hogy félevenként tegyenek hozzá jelentést végzett munkájukról és tartózkodásukról. Tudomásul vette a püspök úr azon további javaslatát, hogy ennek az ügynek további intézése a Teológiai Akadémia Igazgatóságának bevonásával eszközöltessék.

Ezen határozatot közli a Főtisztelendő püspök úrral, Puksa Endre egyházi tanácsos afiával és a Teológiai Akadémia Igazgatóságával.

Az E. K. Tanácsnak Kolozsvárt 1934. március hó 8-án tartott üléséből.

Püspök-elnök

előadó